

4. Tompson-ml., A. A., and A. Dzh. Stryklend III. 2002. *Stratehychyskyu menedzhment: kontseptsyy u sytuatsyy dlya analiza [Strategic Management: Concepts and Situations for Analysis]*. 12th ed. Moscow: Williams Publishing House.
5. Petrukha, S.V. 2013. "Ekonomichna stratehiya promyslovykh pidpryyemstv: metodolohiya, teoriya ta praktyka (Chastyna 1) [Economic Strategy of Industrial Enterprises: Methodology, Theory and Practice (Part 1)]". *Effective economy* 2. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_18.

УДК 005.936.3:005.21(045)

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Перевузник Т. М., Максименко Д. В.

FORMING STRATEGIC POTENTIAL OF ENTERPRISE

Perevuznyk Tamila, Maksymenko Diana

Сучасне ринкове середовище характеризується нестабільністю і непередбачуваністю подій, недостатньо ефективним економічним законодавством, відсутністю розвинутої інфраструктури. Ці та інші фактори роблять неможливим нормальне функціонування українських підприємств і викликають необхідність формування стратегічного потенціалу. У статті проведено аналіз сутності та змісту поняття «стратегічний потенціал підприємства», а також визначено його особливості.

Ключові слова: стратегічне управління, стратегічний потенціал, підприємство, компетентність, гнучкість, знання, структура, ефективність.

The relevance of the chosen topic is due to the fact that the focus on the successful functioning of the organization in the long term creates the need to determine the strategic potential of the organization, the degree and directions of its use, the ability to adapt to changes in the behavior of elements of the environment, the ability to control the behavior of internal elements, the process of their adaptation, ensuring the overall efficiency of management.

The article analyzes the nature and content of the concept of «strategic potential of the company», and identifies its features. In scientific works of domestic and foreign scholars on the theory of strategic management such strategic potential elements are often singled out: resources, functions and processes of the enterprise, staff competence.

Key words: strategic management, strategic potential, company, competence, flexibility, knowledge, structure, efficiency.

У сучасних умовах розвитку бізнесу України успішне функціонування підприємств значною мірою залежить від стратегічного потенціалу. Адже він визначає стратегічні можливості підприємства, забезпечує ефективне використання ресурсів, резервів та можливостей підприємства, розробку та реалізацію його стратегій на всіх етапах розвитку, що впливає на досягнення стратегічних цілей та визначених напрямів розвитку підприємства у майбутньому.

Метою даного дослідження є вивчення особливостей формування стратегічного потенціалу підприємства, надання йому оцінки, розроблення стратегічних напрямів формування стратегічного потенціалу підприємства та надання економічного обґрунтування доцільності реалізації запропонованих напрямів.

Різноманітні аспекти дослідження стратегічного потенціалу підприємства та процесу його формування, аналізу й оцінки знайшли своє відображення у роботах таких вчених, як І. Ансофф, О. М. Алимов, Д. В. Максименко, А. О. Азарова, Д. О. Горелов, Л. Є. Довгань, Г.

Клейнер, О. І. Маслак, В. В. Микитенко, І. П. Отенко, М. Портер, М. Г. Саєнко, В. В. Тарасенко, О. С. Федонін та інших. Дослідження проблем пов'язаних з формуванням та вибором стратегії розвитку підприємства в умовах нової економіки присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Г.Мінцберга, А.Д. Чандлера, А.О. Маслова, К.Р. Ендрюса, А. Стрікланда, А. Томпсона.

Стратегічний розвиток – довготерміновий якісно визначений напрям розвитку організації, спрямований на закріплення її позицій, задоволення потреб споживачів та досягнення поставлених цілей [1].

Сутність стратегічного розвитку підприємства полягає у підготовці наявних ресурсів до можливостей, які відкриваються у майбутньому шляхом застосування розгорнутого стратегічного аналізу і розроблення стратегічних планів з метою досягнення поставлених цілей і отримання стійких переваг над конкурентами, шляхом своєчасної реакції і швидкої адаптації до непередбачуваних змін навколишнього середовища та вироблення продукції, яка буде визнана споживачем.

Для того щоб розпочати визначення поняття стратегічний потенціал, безумовно потрібно розуміти зміст поняття потенціал. На перший погляд все досить просто, але серед вчених і досі не сформувалося чітке визначення цієї категорії [2] :

1. Представники ресурсного підходу розглядають потенціал як сукупність необхідних для функціонування або розвитку системи різних видів ресурсів.

2. Поняття «виробничий потенціал» як синонім поняття «виробнича потужність» трактується як максимально можливий річний, добовий обсяг випуску продукції.

3. Потенціал підприємства – можливість виробничих сил забезпечувати визначений ефект, тобто результативний підхід.

4. Деякі автори розглядають потенціал як систему матеріальних трудових факторів (умов, складових), що забезпечують досягнення мети виробництва.

В загальному вигляді під потенціалом розуміють сукупність наявних ресурсів, резервів та можливостей підприємства, які можуть бути використані для досягнення поставлених цілей [3].

Стратегічний потенціал є інтегрованою й повною характеристикою розвитку підприємства. Для кращого розуміння розглянемо деякі трактування даного поняття різними науковцями (табл. 1).

Трактування поняття «стратегічний потенціал підприємства»

Автор	Визначення
Маркова В. Д.	Стратегічний потенціал підприємства – це сукупність наявних ресурсів і можливостей (здібностей) для розробки і реалізації стратегії підприємства
Березін О. В.	Стратегічний потенціал – це сукупність наявних ресурсів, що забезпечують виживання підприємства у конкурентному середовищі у перспективі [1] .
Сущенко О. А.	Стратегічний потенціал – це певним чином упорядкована відповідно до стратегічних напрямів розвитку сукупність ресурсів і резервів, яка дозволяє при їх комплексному використанні забезпечити реалізації потенційних можливостей
Клейнер Г. Б.	Стратегічний потенціал - економічні можливості організації, які можуть бути використані для досягнення стратегічних цілей

Отже, під стратегічним потенціалом розуміють наявні ресурси та можливості і компетенції, на які вони перетворюються та які може використати підприємство за умов ефективного управління ними (рис. 1)

Рис. 1 Підходи до визначення поняття «стратегічний потенціал» на основі його головних компонентів

Поняття стратегічного потенціалу підприємства розглядається як взаємопов'язана сукупність ресурсів, які знаходяться в його розпорядженні та мають вирішальне значення для досягнення стратегічних цілей, оцінки можливих меж функціонування у майбутньому, виходячи з прогнозованих умов зовнішнього середовища [3]. При формуванні стратегічного потенціалу підприємства необхідно виходити з того, що його структура являє собою визначену взаємозалежну сукупність його локальних потенціалів, тобто потенціалів кожного виду ресурсів, які забезпечують максимально ефективну реалізацію довгострокових цілей і стратегічних напрямів розвитку підприємства.

Таким чином, стратегічний потенціал – ресурси та здібності підприємства, які адаптовані до ринкових потреб через використання наявних компетенцій.

Процес формування потенціалу підприємства загалом характеризується одним із напрямків економічної стратегії і полягає у створенні та організації системи ресурсів і компетенцій таким чином, щоб результат їхньої взаємодії був чинником успіху в досягненні цілей діяльності підприємства. Діагностика потенціалу підприємства передбачає, перш за все, його оцінювання, а також дослідження рівня його використання, пошук шляхів розширення потенціалу та забезпечення кращого використання. В основі діагностики стратегічного потенціалу підприємства лежить формування інформаційного забезпечення та виявлення структури потенціалу підприємства, аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища з метою виявлення конкурентних переваг та слабких сторін підприємства, кількісна оцінка складових стратегічного потенціалу, формування загальної та локальних стратегій підприємства (планування поточної діяльності, стратегічне планування виробничої програми). Стан стратегічного потенціалу підприємств є результатом впливу не окремих факторів, а взаємодії усієї сукупності факторів, що створюють умови його розвитку [4].

Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу дозволяє визначити чи володіє підприємство достатніми силами і ресурсами, які мають вирішальне значення для досягнення стратегічних цілей та можливих меж функціонування у майбутньому, виходячи з прогнозованих умов зовнішнього середовища.

Вирішальну роль у формуванні стратегічного потенціалу відіграє ресурсний потенціал. Ресурсний потенціал – це система ресурсів, взаємопов'язана сукупність природних, матеріально-речовинних, енергетичних, інформаційних засобів, працівників, які використовують (або можуть використовувати) їх в процесі виробництва матеріальних благ і послуг. [3].

Процес формування компетенцій підприємства має стратегічний характер, оскільки може бути реалізований тільки в довгостроковій перспективі із застосуванням стратегічних інструментів управління. Це пояснюється тим, що навіть залучення висококваліфікованих, досвідчених працівників потребує тривалого періоду їх адаптації, налагодження взаємозв'язків та взаємодії в колективі, засвоєння цінностей корпоративної культури підприємства.

В умовах конкурентного економічного середовища успішна діяльність підприємства залежить від формування та ефективного використання його стратегічного потенціалу. Адже він визначає стратегічні можливості підприємства, забезпечує ефективне використання ресурсів, резервів підприємства, розробку та реалізацію його стратегій на всіх етапах розвитку, що впливає на досягнення стратегічних цілей та визначених напрямів розвитку підприємства у майбутньому.

Обґрунтування необхідності й характеристика особливостей формування стратегічного потенціалу підприємства дозволяють визначити можливість ефективної реалізації стратегічних напрямків його розвитку та зробити висновок, що результативність цього процесу безпосередньо залежить від ступеня дослідження передумов формування стратегічного потенціалу підприємства.

Головне завдання формування стратегічного потенціалу підприємства полягає в його активізації і нарощуванні при одночасному усуненні хаотичності внутрішнього стану і зовнішньої діяльності та підвищення передбачуваності майбутнього стану підприємства, для чого потрібно зосередити увагу на стратегічних аспектах управління. Продумана стратегія дасть змогу вирішити питання узгодженості виробничих і відновлювальних процесів, скоординувати діяльність різних підсистем і тим самим підвищити стратегічний потенціал підприємства.

Список використаних джерел

1. Березін О. В. Завдання та механізм оптимізації структури потенціалу підприємства / О. В. Березін // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економіка: зб. наук. пр. – 2017. – Вип. 4. Частина II. – С. 20–28.
2. Богацька Н. М. Стратегічний потенціал підприємства [Електронний ресурс] / Н. М. Богацька, Д. Ковальчук. – Режим доступу: www.rusnauka.com/33_DWS_2010/Economics/.
3. Горелов Д. О. Стратегія підприємства: навч.-метод. посіб. [для студ. вищ.навч. закл.] / Д. О. Горелов, С. Ф. Большенко. – Харків: Вид-во ХНАДУ, 2017. – 133 с.
4. Максименко Д. В. Діагностика стратегічного потенціалу підприємства / Д. В. Максименко // Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів. – Мукачево: Карпатська вежа, 2015. – Том 2. – С.285-287.

References

1. Berezin, O. V. (2017). Zavdannia ta mekhanizm optymizatsii struktury potentsialu pidprijemstva [The goal and mechanism of optimization the structure of the enterprise

- potential]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnohohospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Ekonomika*, 4, II, 20-28.
2. Bohatska, N. M. and Kovalchuk, D. *Stratehichnyi potentsial pidpryemstva [Strategic potential of the company]*. Retrieved from: www.rusnauka.com/33_DWS_2010/Economics/.
 3. Horielov, D. O. and Bolshenko, S. F. (2017). *Stratehiia pidpryemstva [Business Strategy]*. Kharkiv: Publishing house KhNADU.
 4. Maksymenko, D. V. (2015). *Diahnostyka stratehichnoho potentsialu pidpryemstva [Diagnostics of the strategic potential of the enterprise]*. *Aktualni problemy naukovooho ta osvithnoho prostoru v umovakh pohlyblenia evrointehratsiinykh protsesiv*, 2, pp. 285-287.

УДК 330.138.11:338.24(045)

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Сочка Л. І., Максименко Д. В.

CLASSIFICATION OF ENTERPRISE EXPENDITURE FOR ADMINISTRATIVE MANAGEMENT DECISIONS

Sochka Lesia, Maksymenko Diana

У ринкових умовах, коли більшість ринків є конкурентними, облік витрат і контроль за ними є найважливішою ланкою управління підприємством. Створення впорядкованої структури витрат підприємства вимагає здійснення економічно обґрунтованої їх класифікації за окремими ознаками. Обрані класифікаційні ознаки мають забезпечувати комплексне вивчення і групування витрат у потрібному розрізі. Це й обумовлює необхідність досліджень, узагальнених у цій науковій статті.

Ключові слова: витрати, групування витрат, класифікація витрат, управління витратами, класифікаційні ознаки, види витрат.

In market conditions, when most markets are competitive, cost accounting and control are the most important part of enterprise management. Establishing an ordered structure of expenses of an enterprise requires the carrying out of their economically justified classification on separate grounds. The study of the behavior of costs in an enterprise indicates that most of them are ambiguous and their division into separate groups is rather arbitrary. When making managerial decisions, analyzing costs, determining the unit cost of production, financial results and performance, pricing policy, investing in various projects, it is appropriate to use the classification of costs on a variety of grounds. Selected classification features should provide a comprehensive study and grouping costs in the desired section. The more distinguished features of classification, the higher the degree of knowledge of objects. This causes the necessity of research generalized in this scientific article.

The correct choice of classification marks is the key to obtaining the necessary and reliable management information, which ensures the efficiency of decisions taken on the basis of cost analysis of the enterprise.

Key words: expenses, group expenses, costs classification, cost management, classification features, types of expenses.

Створення впорядкованої структури витрат підприємства вимагає здійснення економічно обґрунтованої їх класифікації за окремими ознаками. Класифікація потрібна для організації економічної роботи підприємства, визначення вартості продукції та